

Sygn. akt V CSK 360/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. M.

przeciwko [...] Towarzystwu Ubezpieczeń [...] S.A. z siedzibą w S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 marca 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3 600 zł
(trzy tysiące sześćset zł) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód P. M. domagał się od pozwanego [...] Towarzystwa Ubezpieczeń [...] S.A. zapłaty 437.794 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania ubezpieczeniowego za należące do przedsiębiorstwa powoda mienie, które uległo całkowitemu bądź częściowemu uszkodzeniu w wyniku silnego wiatru oraz opadów. Wyrokiem z 13 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w C. zasądził od pozwanego na rzecz powoda 377.459,03 zł z ustawowymi odsetkami od 23 września 2010 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu. Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2013 r. zmienił ten wyrok na skutek apelacji pozwanego w ten sposób, że obniżył zasądzoną kwotę do 98.597,41 zł i oddalił w pozostałym zakresie powództwo. Oddalił także dalej idącą apelację pozwanego i orzekł o kosztach. Zmiana spowodowana była tym, że o ile Sąd pierwszej instancji uznał (w oparciu o analizę zeznań powoda i agenta ubezpieczeniowego, który zawierał z powodem sporną umowę), że umowa ubezpieczenia od ognia i zdarzeń losowych znajdujących się w K. środków obrotowych (na 4.000.000 zł), maszyn, urządzeń i wyposażenia (na 2.350.000 zł) oraz systemów zabezpieczeń i alarmów (na 110.000 zł) zawarta została na indywidualnych warunkach i obejmowała szkody w hali namiotowej spowodowane wiatrem, o tyle Sąd Apelacyjny przyjął, że umowa ubezpieczenia została zawarta na warunkach określonych w OWU [...], które w § 7 ust. 2 pkt 13 wyłączały z zakresu ochrony szkody powstałe na skutek działania wiatru, śniegu i gradu na namioty i szklarnie, a w § 2 ust. 1 i 3 dla ważności odstępstwa od OWU wymagały zachowania formy pisemnej. Była to wprawdzie kolejna umowa ubezpieczenia mienia, jednak uzgodnienia indywidualne co do ubezpieczenia hali namiotowej dotyczyły tylko pierwszej umowy, dotychczasowe umowy były zawierane na podstawie innych ogólnych warunków, więc fakt wypłaty w czasie ich obowiązywania odszkodowań za szkody spowodowane wiatrem w hali nie mógł, zdaniem Sądu, rzutować na ocenę odpowiedzialności pozwanego w rozpatrywanym wypadku. Dokumenty potwierdzały obowiązywanie § 7 o.w.u., strony nie uzgodniły pisemnie innej treści umowy, a nawet nie objęły tej kwestii rozmowami prowadzonymi przed zawarciem umowy, co Sąd Apelacyjny ustalił

dokonując ponownej oceny dowodów. Okoliczność, że hala była namiotem Sąd przyjął jako niesporną. W dniu 23.07.2009 r. na skutek huraganowego wiatru połączonego z silnymi opadami uległ zniszczeniu m. in. system monitoringu, a hala namiotowa uległa trwałemu zniekształceniu skutkującemu utratą funkcji użytkowej. Szkada w hali wyniosła 229.100 zł + 20.025,97 zł. Koszty naprawy monitoringu wyniosły 35.826 zł netto. Zlekceważenie wymogu z § 2 ust. 1 i 3 OWU, Sąd Apelacyjny uznał za naruszenie art. 76 k.c. in fine, prowadzące do uchybienia art. 246 k.c. W konsekwencji Sąd Apelacyjny za nieuzasadnione uznał roszczenie dotyczące odszkodowania za szkodę powstałą w hali.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego powód zarzucił naruszenie prawa materialnego - niezastosowanie art. 12 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz. U. z 2010 roku, nr 11, poz. 66 ze zm.) w zw. z § 7 ust. 1 pkt 13 o.w.u. i w zw. z art. 65 § 2 k.c.; niewłaściwe zastosowanie art. 76 k.c.; błędną wykładnię art. 805 k.c., art. 809 § 1 k.c., art. 811 § 1 k.c. oraz art. 72 § 1 k.c., a ponadto także art. 56 k.c., art. 60 k.c. oraz art. 65 § 2 k.c. ; art. 3 pkt 1 lit. a oraz punkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2010 roku, nr 243, poz. 1623 ze zm.) w zw. z § 4 pkt 1 oraz § 7 ust. 1 pkt 13 o.w.u. w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię przytoczonych zapisów ogólnych warunków ubezpieczeń. Jako naruszone przepisy postępowania skarżący wskazał art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 246 k.p.c. i art. 76 k.c. oraz art. 381 k.p.c. We wnioskach powód domagał się uchylenia wyroku Sądu drugiej instancji w części zmieniającej orzeczenie Sądu Okręgowego i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda pozwany wniósł o odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa

i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia jego skargi do rozpoznania przesłanką przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które ujął w pytaniach:

- czy mimo zgodnego stanowiska stron odnośnie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadków na okoliczność treści umowy ubezpieczenia, poczynienia przez sąd pierwszej instancji ustaleń w oparciu o te zeznania oraz niezakwestionowania faktu przeprowadzenia takiego dowodu ani w formie zastrzeżeń do protokołu (art. 162 k.p.c.) ani poprzez zarzut naruszenia prawa procesowego w apelacji, Sąd Apelacyjny jest uprawniony (działając niejako „z urzędu”) do wyeliminowania zeznań świadków z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, z uwagi na naruszenie art. 76 *in fine* k.c. oraz art. 246 k.p.c.,
- czy ogólne warunki ubezpieczenia, w których nie uregulowano kwestii istotnej z punktu widzenia sytuacji prawnej poszkodowanego można uznać za postanowienie sformułowane niejednoznacznie (co uruchamiałoby ochronę przewidzianą w art. 12 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej), a zatem czy niedomówienia w treści ogólnych warunków ubezpieczenia można zakwalifikować pod pojęcie „niejednoznaczności”;
- czy przy negocjacyjnym trybie zawierania umowy ubezpieczenia, strony związane są wymogami co do formy szczególnej, zawartymi w ogólnych warunkach ubezpieczenia (które to ubezpieczenie dopiero miałoby zostać zawarte) i czy art. 76 k.c. znajdzie zastosowanie dopiero od chwili zawarcia

umowy, czy też odnosić się będzie wstecz do uzgodnień z chwili negocjowania umowy;

- czy nieprecyzyjne postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia, wyłączające pewne szkody w namiotach bez próby zdefiniowania czym jest namiot mogą być (w świetle art. 12 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) interpretowane na niekorzyść ubezpieczonego w sytuacji, gdy dopiero na skutek opinii biegłego ustalono, że sporny obiekt jest budowlą - tym bardziej, że definicji namiotu nie zawierają także przepisy prawa.

Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem nowym, dotychczas nie rozwiązany w orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, BSN 2009, nr 4, s. 48). Powinno precyzować problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego i którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy, jak również dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Musi więc – co oczywiste - rzeczywiście występować w sprawie, to znaczy sposób rozwiązania tego zagadnienia powinien rzutować na ocenę zgłoszonych roszczeń.

Przedstawione przez skarżącego problemy nie mają cech tak rozumianej istotności.

Pierwsze zagadnienie w dotyczy problemu niemającego wpływu na treść rozstrzygnięcia, ponieważ Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku przeprowadził ponowną ocenę dowodów, które skarżący objął zarzutem naruszenia art. 246 k.p.c. przez ich pominięcie.

Drugie i czwarte zagadnienie także nie występuje w rozpatrywanej sprawie, skoro z ustaleń Sądu Apelacyjnego, którymi Sąd Najwyższy jest związany z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c., wynika, że strony zgodnie uznawały halę za namiot i nie występowały wątpliwości co do znaczenia tego pojęcia.

Znaczenia przyjęcia przez strony w umowie zapisu o obowiązywaniu jedynie tych odstępstw od ogólnych warunków ubezpieczenia, które zostały wyartykułowane pisemnie przy zawieraniu umowy nie stanowi zagadnienia

prawnego wymagającego rozważań, gdyż lokuje się w problematyce wykładni oświadczeń woli, wszechstronnie omówionej w piśmiennictwie i orzecznictwie.

Nie zachodzą zatem przesłanki, którymi skarżący uzasadnili potrzebę rozpatrzenia ich skargi.

Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z postanowień art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a ich wysokość z postanowień art. 22³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r., Nr 10, poz. 65 ze zm.), § 2, § 6 ust. 7 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 490).

[aw]

jw